

razburkane provincialne srenje, v katero vdirajo doslej popolnoma tuje dileme o temeljnih problemih našega sveta. Četudi je fabula neenotno koncipirana in na široko razvejana, pa je vendar to že kar

nepomembna slabost v primeri z vsem tistim, kar pozorni bralec lahko odkrije v pisani galeriji njenih nosilcev.

Jože Sifrer

GLOSA

NI ŠE VES UP IZGUBLJEN

Z otožno grenkobo se kdaj pa kdaj spomnimo dobrih starih časov.

Sredi tega emajliranega in visoko oktanskega sveta se človeku stoži po življenju brez televizije in brez avtomobilskih cest. Po časih, ko ni bilo treba gledati astronomov na Luni in ni bilo mogoče sestiti popoldne v svoj avto in zvečer izstopiti v Benetkah ali na Dunaju. Človeku se stoži po plišu, čeprav rahlo obledelem, in po konjskih figah na cesti, čeprav rahlo smrdečih.

Ja, konjske fige! Kje so kadeči se kupčki rjavih kep in vreščeči vrabci, ki se ravšajo po njih? Odrasle so že cele generacije, ki nikoli niso videle kupa svežih konjskih fig sredi ceste. Adijo, konjske fige.

Zatorej otožna grenkoba. Zaradi pliša in konjskih fig.

Pa tudi zaradi drugih reči, na primer zaradi javnega in literarnega življenja, kakršno so uživali Slovenci v dobrih starih časih: bilo je pestro, zabavno in niti malo ne dolgočasno, kot je dandanašnji.

V starih časih so zaradi večje pestrosti in javnosti v zabavo, na primer, pisali v Slovincu o pokvarjeni procesiji, ker da »...so sklenili, da morajo biti sodni uradniki bližje Najsvetejšemu kakor pa deželni uradniki. Če bi bili gospodje sicer vedno takega duha, ne le pri procesiji, bi jih bila vsa dežela vesela, a v tem slučaju je bil njihov sklep jako neumesten« in tako dalje. Ali, še kak primer iz istega dnevnika, »...učiteljstvo Slomškove zveze

odločno zavrača in obsoja, da se je človek v osebi I. Cankarja drznil grdo in ostudno blatiti učiteljstvo sploh. Upamo, da slavno občinstvo brez razlike strank z nami soglaša!« Ali, ker smo že pri Slovincu in Cankarju, ko so bile gledališke kritike take: »...prava zloraba Verovška (župan v Pohujšanju), da so ga spravili v tak šmir...«

To je bilo veselo! To so bili časi! Takrat se slavno občinstvo pač ni moglo pritoževati, da mu je dolgčas!

Ampak ni še ves up izgubljen. Še so med nami možje peresa, ki nadaljujejo zgoraj citirane tradicije domačnosti, neomajno ozkih nazorov in blagodejno omejenega duha. Ki gojijo zdravi domači razgled do svojega plotu. Več bo treba pisati o njih, da jih spozna slavno občinstvo in da jih bo vsa dežela vesela.

Kajti ni majhna reč, kar počnejo. Prehudičili so hudiča, kot bi rekel I. Cankar, oziroma, bogu bodi potoženo, kot je rekel E. Kardelj, saj gojitev starih domačih navad v teh zbeganih časih ni lahko opravilo.

To se lepo vidi v »Prostoru in času« št. 7-8/69.

Najprej piše dr. Joža Mahnič o sodelovanju mladega Otona Župančiča v katoliških listih, pri čemer izvemo, da je bilo Župančiču takrat, ko je izgubil vero, hkrati že žal zanjo. Ampak bolj kot to je važna ugotovitev med vrsticami: dr. Janez E. Krek v našem sodobnem zgodovinsko-pisju nima mesta, ki bi mu pripadalo. S tem slednjim se lahko marsikdo strinja, čeprav ne ve, čemu in zakaj to ovinkarjenje. Avtor posveča svoj zapis

akademikoma Koblarju in Slodnjaku ob njunem življenjskem jubileju; oba plodovita ustvarjalca bi gotovo zaslužila povesnilo nad kako razpravo, katere vsebina je bolj v vrsticah in manj med njimi.

Nato dr. Jurij Zalokar ob obletnici Gandhijeve smrti ugotavlja, da je bil to povtisih »iz odmaknjenih predvojnih let« nekakšen »polnag brezzobi stavec«, nad katerim se je marsikdo »celo zgražal«, danes pa »začudenj spoznavamo« veličino njegove osebnosti. Kajpada, kakor kdo zna in more. So celo ljudje, ki se nikoli niso zgražali nad Gandhijem in tudi nad drugimi neznanimi polnagimi in brez zobimi starci ne, kdo bi si mislil, so celo taki ljudje. Pogledu dr. Zalokarja so najbrž skriti. Do koder pač komu nese pogled. Vendar, če je to še stvar človekove dojemljivosti, so pa v zapisu razpostavljena tudi zelo določna znamenja o duhovnih dimenzijah tega pisanja, med drugim to, da avtor izkoristi Gandhijevo strahotno težko dilemo, indijsko eksplozijo prebivalstva, za nauke o protinarodnem značaju kontracepcije, pri čemer pozabi omeniti encikliko »Humanae Vitae«, ne pozabi pa povedati, kako vse drugače bi bilo pri nas, če bi še vsi imeli vsak svoje »Upanje« kakor v preteklih stoletjih.

Nazadnje pa še Lino Legiša, seveda s kulturo in ne z ozkosrčnostjo v prejšnjem odstavku omenjenega avtorja, priložnostno ugotovi, da je bil priljubljeni Pavel Golia,

poet ene najlepših slovenskih pesmi, trden in zvest katoličan do groba.

Kdo jima pa zato kaj hoče (in more), Župančiču, Goliu, komer že? Ampak Župančič, Gandhi in Golia služijo za dokaz nečesa drugega.

Služijo po metodi, ki se je uveljavila v slovenskem verskem tisku, kjer delajo in pišejo za katolištvo z opisovanjem znanih mož, ki da so katoličani, od znanstvenikov in astronautov do nogometašev in popevkarjev. Od Wernherja von Braun (o čigar oppenheimerjevskih dilemah naš verski tisk molči — ali pa jih Pg. Braun nima?) do kričarja Cliffa Richarda. Prav mogoče je, da bodo še kje, recimo pri Nedeljskem dnevniku, naselili tem zgleodom in bodo še oni začeli pisati o popevkarjih, ki so marksisti ali vsaj socialni demokrati. Pa bo zadovoljno slavno občinstvo in vesela jih bo vsa dežela.

Tako te prav nič nove metode veselo cvetijo tudi v literarnih in drugih revijah. Dokazi ad personam namesto ad rem.

Tako torej glede domačnosti, neomajno ozkih nazorov in blagodejno omejenega duha še ni vse izgubljeno. Še se bo zabavalo slavno občinstvo in vesela bo vsa dežela.

In zatorej ni treba žalovati za starimi časi. Kaj bi tožili za konjskimi figami, saj navsezadnje bencin še bolj smrdi.

Miloš Mikeln